

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Академічне товариство ім. М.Балудянського (м.Кошице, Словаччина)
Вища школа економіки і права імені
проф. Едварда Ліпінського (м. Кельце, Польща)
Університет Яна Кохановського (м. Кельце, Польща)
Тбіліський державний університет імені
Іване Джавахішвілі (м. Тбілісі, Грузія)
Технічний університет (м. Кошице, Словаччина)
Університет «Petre Andrei» (м. Яси, Румунія)
Університет суспільних наук (м. Лодзь, Польща)
Folkuniversitetet (м. Уппсала, Швеція)

До 50-річчя Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ VI Міжнародної науково-практичної конференції

17 – 19 вересня 2018 року

Частина II

Вінниця 2018

УДК 338:339.92(477)

Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: Збірник наукових праць VI Міжнародної науково-практичної конференції. – Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2018. – Ч. 2. - 496 с.

У збірнику наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції розглядаються питання управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства в сучасних умовах; актуальні проблеми менеджменту та фінансові механізми забезпечення розвитку економіки України; проблеми обліково-аналітичного, контрольного та інформаційного забезпечення управління підприємства. Досліджуються інноваційні моделі та інформаційні технології в науці, освіті, економіці; теоретичні та практичні аспекти сучасного товарознавства; актуальні проблеми, тенденції, перспективи розвитку готельно-ресторанного та туристичного бізнесу в Україні, державотворчі процеси в Україні як фактори сталого розвитку сучасної правової доктрини. Висвітлюються питання євроінтеграції України: історичні, економічні, соціально-політичні орієнтири та здоров'язберігаючі аспекти; інтерактивні технології та методи навчання як засіб формування іншомовної професійної компетенції.

Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

Редакційна колегія: Голова редакційної колегії – **Замкова Н.Л.**, д.філос.н., проф.
Відповідальний секретар – **Мартинова Л.Б.**, д.е.н., доц.

Члени редакційної колегії:

Власенко В.В., д.б.н., проф., **Ліщинська Л.Б.**, д.т.н., проф., **Мироненко М.Ю.**, д.н.держ.упр., доц., **Овсюк Н.В.**, д.е.н., доц., **Стопчак М.В.**, д.і.н., проф., **Гарбар В.А.**, к.е.н., доц., **Гладь С.В.**, к.філол.н., доц., **Лозовський О.М.**, к.е.н., доц., **Половенко Л.П.**, к.пед.н., доц., **Панькевич В.М.**, к.ю.н., доц., **Поліщук І.І.**, к.е.н., доц., **Сальникова С.В.**, к.н.фіз.вих., доц., **Тернова А.С.**, к.т.н., доц.

Друкується за ухвалою Вченої Ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ISBN 978-966-629-863-1

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Бондаренко В.М., д.е.н., професор Бондаренко Л.М., к.е.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ТРАНСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНУ.....	16
Буга Н.Ю., к.е.н, доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ВПЛИВ СУЧАСНИХ РЕКЛАМНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПОВЕДІНКУ СПОЖИВАЧІВ.....	27
Ковінько О.М., к.е.н., доцент Ляховченко М.В., здобувач освітнього ступеня «бакалавр» Крива Я.А., здобувач освітнього ступеня «бакалавр» Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ГОРІХІВ В УКРАЇНІ.....	33
Поліщук І.І., к.е.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ КОНЦЕПЦІЯ ЛОГІСТИЗАЦІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА.....	43
Середницька Л.П. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ КОМПЛЕКС ЗАСОБІВ ДИЗАЙНУ В КОНТЕКСТІ МЕРЧАНДАЙЗИНГУ – МИСТЕЦТВА ТОРГІВЛІ.....	51
Соколюк К.Ю., к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА СФЕРИ ПОСЛУГ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	59

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО ТОВАРОЗНАВСТВА

Авксентюк Б.П., д.т.н., професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ Овчинников В.В., к.т.н. Інститут теплофізики ім. С.С. Кутателадзе СО РАН ДОСЛІДЖЕННЯ КРИЗИ ТЕПЛОВІДАЧІ ПРИ КИПІННІ НАНОРІДИН З ОКСИДУ ЦИРКОНІЮ В УМОВАХ ВІЛЬНОЇ КОНВЕКЦІЇ.....	69
--	-----------

Артюх Т.М., д.т.н., професор Національний університет харчових технологій Григоренко І.В., к.т.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ВИРОБИ ДЛЯ ПІРСИНГУ ЯК НОВИЙ ВИД ОСОБИСТИХ ПРИКРАС.....	78
Власенко І.Г., д.мед.н., професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ БАЛАНСИ ПОПИТУ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР ТА ПРОДУКТІВ ЇХ ПЕРЕРОБКИ.....	87
Гирич С.В., к.т.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПРОБЛЕМИ КВОТУВАННЯ ЕКСПОРТУ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	92
Коляновська Л.М., к.т.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПРОЕКТ ЕКСТРАКТОРА БЕЗПЕРЕРВНОЇ ДІЇ «МОДУЛЬ» ДЛЯ СИСТЕМИ «ТВЕРДЕ ТІЛО – РОЗЧИННИК».....	100
Лояніч Г.С., к.т.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ПАЛЬМОВОЇ ОЛІЇ.....	109
Сіренко С.О., к.т.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СИСТЕМА ТЕХНІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	114
Тернова А.С., к.т.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ КЛАСИФІКАЦІЙ ОДЯГУ.....	123
Шарко В.В., к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ КОМПОНЕНТНИЙ СКЛАД ПРОТЕЇНІВ: ЯКІСТЬ ХАРЧУВАННЯ СПОРТСМЕНІВ.....	135

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Власенко В.В., д.б.н., професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ М'ЯСА З ОЗНАКАМИ PSE I DFD.....	141
--	------------

Власенко І.В., д.е.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ДИНАМІКА ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДІЛОВОГО ТУРИЗМУ.....	146
Гринь В.В. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПАЛОМНИЦТВА НА ВІННИЧЧИНІ.....	153
Іваніщева О.А. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ВИРОБНИЦТВО І СПОЖИВАННЯ СИРУ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ.....	165
Кізюн А.Г., к.геогр.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ФОРМУВАННЯ СІЛЬСЬКИХ ЛАНДШАФТІВ ЯК ЧИННИК ЗАСЕЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ТА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ.....	173
Лук'янець А.В. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ТУРИЗМ У СИСТЕМІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	185
Мазуркевич І.О., к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ ВІННИЧЧИНІ.....	190
Онищук Н.В., к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКСКУРСІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	201
Семко Т.В., к.т.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ КЛАСИФІКАЦІЯ СИРІВ СУЧАСНОГО АСОРТИМЕНТУ.....	206

**ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ: ІСТОРИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ,
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ОРІЄНТИРИ ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧІ
АСПЕКТИ**

Бичков М.М., к.філос.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ – НЕОБХІДНА УМОВА ПОБУДОВИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ.....	214
Гринчук А.А., к.н.фіз.вих. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ВПЛИВ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМ ВИХОВАННЯМ І СПОРТОМ НА РОЗУМОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ ТА ЇХ ОСОБИСТІСТЬ.....	224

Гуренко О.А. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ З МЕТОЮ ПОКРАЩЕННЯ ЇХ ФІЗИЧНОГО СТАНУ.....	230
Давидюк Л.П., к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ МІГРАЦІЯ МОЛОДІ В УМОВАХ ПОСИЛЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	235
Мартінова Л.Б., д.е.н., доцент Юрчик І.Б., к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПЕРСПЕКТИВИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИНКУ ПРАЦІ ЗА УМОВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	241
Маскевич О.Л., к.філос.н. Вальчак М.Р., здобувач освітнього ступеня «бакалавр» Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ЦІННІСНІ ВИМІРИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ СІМ'Ї: РЕЛІГІЙНИЙ АСПЕКТ.....	249
Осіпова Л.В., к.е.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	258
Павлюк Т.І., к.е.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄС.....	268
Пуздимір М.І., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ КОРЕКЦІЯ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ.....	280
Сальникова С.В., к.н.фіз.вих. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ МОЖЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ЗВО З МЕТОЮ ПОКРАЩЕННЯ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	287
Стопчак М.В., д.і.н., професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ: ЗДОБУТКИ ТА ПРОБЛЕМИ.....	294
Чехівська Ю.С. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СТРЕТЧІНГ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ВІДНОВЛЕННЯ ПІСЛЯ ЗАНЯТЬ ПЛАТЕСОМ.....	301

Чорна Н.М., д.і.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

УКРАЇНА В ПОЛІТИЦІ «СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА»: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ..... 307

ДЕРЖАВОТВОРЧІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ ЯК ФАКТОРИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПРАВОВОЇ ДОКТРИНИ

Бахновська І.П., к.ю.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ ТА ЗВ'ЯЗКІВ ЇЇ ЕЛЕМЕНТІВ..... 314

Білоус І.М., к.ю.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІ ПАТЕНТНОМУ ТРОЛІНГУ В УКРАЇНІ..... 320

Киричук А.С., к.пед.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

МАТЕРІАЛЬНО-ПРАВОВА ПРИРОДА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ (ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗГІДНО УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА)..... 326

Костюк Н.П.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ І ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИРОДИ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ПРАВА..... 336

Красніцька Г.М., к.і.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ У ПРОЦЕСАХ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ УКРАЇНИ... 346

Панькевич В.М., к.ю.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ІНФРАСТРУКТУРНОЇ ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА..... 351

Слободиська О.А., к.і.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ОБІГ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ..... 366

Сухоребра Т.І., к.ю.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ..... 373

Штифурак В.Є., д.пед.н., професор

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН «СТАВЛЕННЯ ДО ГРОШЕЙ» У СУБКУЛЬТУРІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ..... 380

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Бондар Н.Д., к.пед.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ Прадівляння М.Г., к.пед.н., доцент Вінницький національний технічний університет КОМПЕТЕНТІСНО-ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД ПРИ ІНШОМОВНІЙ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ.....	391
Voinarovska N.V., Candidate of Sciences in Education, Associate Professor Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE PHENOMENA OF INTERFERENCE AND TRANSFERRING ENCLOSED WITHIN FOREIGN LANGUAGE BILINGUAL.....	399
Gladio S.V., Candidate of Sciences in Philology, Associate Professor Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE DUAL LANGUAGE INVOLVEMENT IN DECIPHERING ENGLISH TEXTS.....	405
Западинська І.Г., к.пед.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ЗНАЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В ІНШОМОВНОМУ СПІЛКУВАННІ.....	414
Іваницька Н.Б., д.філол.н., професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ЯКІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ЯК ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧА КАТЕГОРІЯ.....	422
Калініченко А.І., к.пед.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК КОНЦЕПТУ У ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТІВ НАУКОВОЇ СФЕРИ ЗНАНЬ.....	429
Ковалевська Т.І., к.філол.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ДИСКУРС І ТЕКСТ КРІЗЬ ПРИЗМУ КОМУНІКАТИВНОЇ ПРАГМАТИКИ.....	434
Matsera O.A., Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE LINGUISTIC PERSONALITY IN FRAMES OF LINGUISTIC PICTURE OF THE WORLD CONCEPT.....	440
Nechyporenko V.O., Candidate of Sciences in Philology, Associate Professor Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE THE IMPORTANCE OF INTERCULTURAL SENSITIVITY FOR THE SUCCESSFUL CROSS-CULTURAL COMMUNICATION.....	446

Paslawska I.B., Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE COMMUNICATION STRATEGIES AND TRANSLATION TACTICS IN THE BILINGUAL ENVIRONMENT.....	452
Сікорська Л.О., к.пед.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ КОНСТРУЮВАННЯ ДІЛОВИХ ІГОР ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ.....	459
Tereshchenko L.Ya., Candidate of Sciences in Philology Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE PRACTICAL ISSUES OF RESORTING TO PROBLEM-BASED LEARNING AT EFL CLASSES.....	466
Ткачук І.В. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ ПРОФЕСІЙНИХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ В УКРАЇНІ В ЕПОХУ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	475
Tkachuck T.I., Candidate of Sciences in Philology Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE CONVERSATIONAL INVOLVEMENT STRATEGIES IN SPOKEN AND WRITTEN DISCOURSE.....	481
Chugu S.D. Candidate of Sciences in Philology, Associate Professor Vinnytsia Institute of Trade and Economics of KNUTE Chuhu Y., Master of BA TAK agency, Groningen, the Netherlands PRACTICAL CONSIDERATIONS FOR COGNITIVE NARRATOLOGY POSTULATES IN THE INTERPRETATION ASPECT.....	487

Список використаних джерел:

1. Декларація Ювілейного Помісного собору Української Православної Церкви Київського Патріархату «Церква і світ на початку третього тисячоліття // Документи Ювілейного Помісного собору Української Православної Церкви київського Патріархату, присвяченого святкуванню 2000-ліття Різдва Христового / Ювілейний Помісний собор Української Православної Церкви київського Патріархату 9 – 10 січня 2001 року. Документи і матеріали. – К.: 2001.–С.132-178.

2. Савинов Л. И. Семья и общество: история, современность и взгляд в будущее: [ред. В. В. Петров]. - Саранск: Изд-во Мордов.ун-та, 1992. – 49с.

3. Шубаро О. Б. Христианские семейные ценности в современном обществе / О. Б. Шубаро // Материалы Межд. науч. конф. «Семья и женщина в современном мире: социальные и культурные аспекты», г. Минск, Ин-т философии АН РБ. [Электронный ресурс: режим доступа: <http://elib.bsu.by/handle/123456789/39181>].

4. Форсова В. В. Православные семейные ценности / В. В. Форсова // Социс, 1997. - №1. – С. 64.

5. Основи соціальної концепції Української Православної Церкви/ [Електрон. ресурс] - Режим доступу: [//http://www.patriarchia.ru/ua/1207692.html](http://www.patriarchia.ru/ua/1207692.html)

6. Офіційний сайт «Православие Ru». – Режим доступу: <http://www.pravoslavie.ru/>.

УДК 364 (045)

Осіпова Л.В., к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Проведено аналіз сучасних тенденцій та структури бюджетного фінансування соціального захисту та соціального забезпечення населення в умовах євроінтеграції України. Проаналізовано сучасні тенденції щодо соціального захисту та оцінено витрати на соціальний захист у різних країнах.

Виявлено проблеми у системі соціального захисту України та розглянуто основні шляхи їх подолання.

Ключові слова: *євроінтеграція, соціальний захист, фінансове забезпечення, бюджетна децентралізація.*

Постановка проблеми. Європейський вибір України передбачає необхідність створення умов для набуття членства в Європейському Союзі шляхом масштабного впровадження загальноєвропейських норм і стандартів до законодавства та системи державного управління. Наріжним каменем функціонування сучасної держави, де реалізація соціальних пріоритетів стоїть на першому місці, є соціальний захист населення. Стратегія соціальної політики держав членів Європейського Союзу спрямована на забезпечення сталого рівня життя населення, підвищення рівня зайнятості, зменшення нерівності у доходах, посилення соціального захисту населення і подолання бідності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В наукову розробку дослідження проблеми фінансування соціального захисту населення надали свій внесок такі вчені, як: Скуратівський В. А., Палій О. М., Лібанова Е. М. [1], Кір'ян Т. М. [2], Рудик В. А. [3], Качула С.В., Бодня Д.А., Поривай А.А. [5] та ін. Проте в умовах продовження соціальних реформ та динаміки трансформаційних процесів питання критичного аналізу діючого бюджетного фінансування соціального захисту, пошуку шляхів його удосконалення залишаються не вирішеними.

Мета статті. Визнання Україною стратегічним пріоритетом формування європейської моделі соціального захисту, що обумовлює необхідність реалізації конструктивних підходів до реформування вітчизняної системи соціального захисту та його фінансового забезпечення з метою максимально можливого їх наближення до відповідних загальноєвропейських норм і стандартів. Виходячи з цього, актуальним є визначення основних напрямів розвитку системи фінансового забезпечення соціального захисту в Україні у контексті євроінтеграційних процесів.

Виклад основного матеріалу. Формуванню сучасних систем соціального захисту у світі сприяло усвідомлення необхідності створення соціальних

амортизаторів ринкових ризиків. В Україні поняття «соціальний захист» почали широко вживати лише на етапі переходу до ринку як його атрибут, хоча в тій чи іншій формі соціальний захист завжди був притаманний українському суспільству. Нині не всі сприймають термін «соціальний захист» щодо населення загалом, вважаючи, що він стосується лише найнужденніших або незахищених верств населення. Дедалі частіше соціальний захист передбачає комплекс заходів, спрямованих на створення безпечного соціального середовища людини [1].

Право громадян на соціальний захист передбачає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також через старість та в інших випадках, передбачених законом, закріплено у статті 46 Конституції України. Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних та приватних закладів по догляду за непрацездатними. При цьому пенсії та інші види соціальних виплат, допомог, що є основним джерелом існування людей, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом [2].

У науковій літературі зустрічаємо різні визначення поняття «соціальний захист», а саме Т. М. Кір'ян та Ю. В. Пасічник трактують соціальний захист як: «Соціальний захист населення – державна підтримка певних категорій населення, які можуть зазнавати негативного впливу ринкових процесів, забезпечення відповідного рівня життя шляхом надання правової, фінансової, матеріальної допомоги окремим громадянам (найбільш вразливим верствам населення), а також створення соціальних гарантій для економічно активної частини населення, забезпечення прийнятних для країни умов життя та праці громадян, у тому числі через установлення соціальних стандартів» [3, ст.46].

В. А. Рудик тлумачить соціальний захист населення як «систему заходів економічного, організаційного та правового характеру, що реалізується

державою щодо громадян, які у зв'язку з настанням соціального ризику потребують матеріального забезпечення (допомоги)» [4, с. 15].

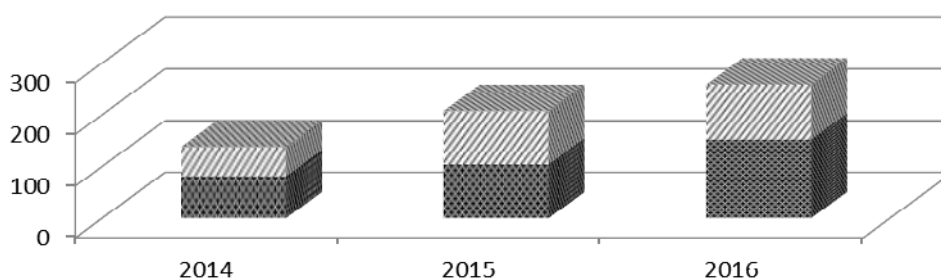
Але захист має не лише компенсаційний, а й превентивний характер, його головне призначення - упередження бідності у суспільстві. Система соціального захисту забезпечує реалізацію права людини на соціальну допомогу у разі настання соціального ризику і передбачає існування системи заходів держави щодо реалізації цього права. Існують і інші судження та трактування сутності соціального захисту населення. Узагальюючи різні підходи ми погоджуємося із думкою С. В. Качули, Д. А. Бодні, А. А. Поривая, що в Україні існує розгалужена система соціального захисту, яка об'єднує законодавчо визначені економічні, соціальні, юридичні гарантії і права, соціальні інститути, що забезпечують їх реалізацію та відповідно формують інституційні умови підтримки життєзабезпечення і діяльного існування різних соціальних верств і груп населення [5, с. 253].

За стандартами Ради Європи і Європейського Союзу соціальне забезпечення віднесено до системи, яка включає крім соціального забезпечення (через соціальне страхування) також інші форми соціального захисту, зокрема державну соціальну допомогу, а також спеціальний і особливий (додатковий) соціальних захист для окремих категорій населення. Таке розуміння має важливе значення для національного законодавства, оскільки в Україні все ще немає загального закону про соціальний захист населення [6]. Найпоширенішою в Україні організаційно-правовою формою соціального забезпечення є соціальне страхування, яке становить відповідну систему правових відносин щодо надання матеріального забезпечення та соціальних послуг застрахованим особам (членам їхніх сімей) у разі настання страхових випадків у розмірах і порядку, визначених законами, за рахунок грошових фондів, які формуються шляхом сплати страхових платежів роботодавцями та особами, на користь яких здійснює страхування. Зокрема, загальний обсяг фінансування заходів із соціального захисту дітей, сімей, жінок та інших найбільш вразливих категорій населення збільшується в 2017 році проти показників 2016 року майже на 56% або на 40,5 млн. грн. до 91,7 млн. грн .

В умовах євроінтеграції економіки України та пов'язаних із цими процесами трансформаційними змінами відбувається становлення і розвиток системи соціального захисту населення та забезпечення соціальних гарантій. В Україні діяльність держави з приводу фінансування соціальної сфери має надзвичайно важливе значення для життя суспільства. Це зумовлено різким падінням доходів більшості населення і орієнтацією громадян на отримання допомоги саме від держави. Значний рівень фінансового забезпечення соціальних видатків в Україні не свідчить, що система соціального захисту населення в Україні є ефективною з точки зору доступності та якості надання соціальних послуг і соціальної допомоги.

В Україні фінансування соціального захисту та соціального забезпечення здійснюється шляхом надання соціальної допомоги та соціальних послуг в установах соціального обслуговування. Закон України «Про соціальні послуги» (як нормативно-правового акту у сфері соціального захисту) соціальні послуги фінансуються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, спеціальних фондів, коштів підприємств, установ та організацій, плати за соціальні послуги, коштів благодійної допомоги (пожертвувань), коштів одержувачів соціальних послуг та інших джерел, передбачених законодавством [7, с. 45].

Бюджетне фінансування соціального захисту та соціального забезпечення населення в Україні за 2014—2016 роки показано на рис. 1.

- ▨ Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення з місцевого бюджету, млрд.грн
- ▨ Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення з державного бюджету, млрд.грн

Розроблено автором на основі [8]

Рисунок 1 - Бюджетне фінансування соціального захисту та соціального забезпечення населення в Україні за 2014—2016 рр.

Дослідження показало, що видатки Зведеного бюджету України на соціальний захист та соціальне забезпечення на 2016 рік становлять 251 227,7 млн. грн., що більше ніж у 2015 році на 4,06 %. Так, у 2015 році бюджетне фінансування функцій соціального захисту та соціального забезпечення населення складало 176339,84 млн. грн., що становило 25,94% видатків Зведеного бюджету України та 8,91 % ВВП. Аналіз тенденцій фінансування системи соціального захисту за останнє десятиліття дозволяє зазначити про суттєве збільшення номінальних обсягів цих витрат.

Дослідження статистичних даних показало, що в нашій країні сформована переважно централізована система соціального захисту населення, про що свідчить співвідношення у зведеному бюджеті України видатків державного і місцевих бюджетів на соціальний захист та соціальне забезпечення. Незважаючи на те, що в європейських країнах існують різні рівні централізації системи соціального захисту, дослідники вважають, що централізована система є менш ефективною, ніж децентралізована.

Нині триває процес перебудови державних фінансів, започаткований в 2014–2015 рр. у напрямі їх децентралізації, що стало наслідком підтвердження у 2015 році загального курсу на євроінтеграцію, оскільки європейський досвід децентралізованого управління виявився успішним. Відповідно до концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні основними повноваженнями органів місцевого самоврядування базового рівня у сфері соціального захисту населення визначено забезпечення розвитку об'єктів соціального та культурного призначення та надання соціальної допомоги через територіальні центри. Структурні підрозділи територіальних органів центральних органів виконавчої влади на базовому рівні уповноважені також надавати ряд послуг соціального захисту населення, зокрема здійснювати виплату пенсій, субсидій, компенсацій, забезпечення надання пільг тощо. Такий розподіл повноважень необхідний задля підвищення доступності та якості соціальних послуг, збільшення обсягу послуг, що надаються вразливим верствам населення, розширення потенціалу органів

місцевого самоврядування щодо соціального захисту населення. В Україні за період 2012 – 2016 рр. коефіцієнт децентралізації витрат бюджетів на соціальний захист та соціальне забезпечення становив у середньому близько 40% [9].

В Україні фінансування соціального захисту та соціального забезпечення здійснюється не тільки шляхом надання соціальної допомоги, а й надання соціальних послуг в установах соціального обслуговування. Мережа закладів та установ, що надають соціальні послуги, налічує близько 2 тис. суб'єктів, якими обслуговується майже 2 млн. осіб. Всі установи соціального обслуговування населення в Україні мають кошторисний принцип фінансування, який не дозволяє переорієнтувати бюджетні потоки фінансування соціальних послуг на користь інтересів громади та провести реальну децентралізацію у сфері соціального захисту населення.

Розглянемо динаміку частки витратків Зведеного бюджету України на соціальний захист та соціальне забезпечення у загальній сумі витратків зведеного бюджету та у ВВП за останні 5 років (табл. 1).

Таблиця 1 - Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення у видатках зведеного бюджету та ВВП в Україні

Роки	Видатки зведеного бюджету, всього, млрд. грн	ВВП, млрд. грн	Видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення		
			всього, млрд. грн	частка у загальній сумі витратків зведеного бюджету, %	частка у ВВП, %
2012	492,4	1408,9	125,3	25,5	8,90
2013	505,8	1454,9	145,1	28,69	9,97
2014	523,1	1566,7	138,0	26,38	8,81
2015	679,9	1979,4	176,3	25,93	8,91
2016	835,6	2383,2	258,3	30,91	10,84

Складено автором на основі [9]

Дані табл. 1 свідчать, що у 2016 р. частка витратків на соціальний захист та соціальне забезпечення у ВВП та у видатках зведеного бюджету досягла найвищого рівня та становила відповідно –10,84% та 30,91%. Коливання витратків на соціальний захист та соціальне забезпечення за аналізований період

у ВВП у межах 8,81–10,84 відсотків є доволі значним та свідчить про значимість соціальної функції держави щодо соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Частка у загальній сумі видатків зведеного бюджету на соціальний захист є порівнянним з багатьма зарубіжними країнами. Зокрема, в 2015 р. в Німеччині цей показник складав 25,0%, Італії–28,9%, Польщі –19,4%. Набагато нижчий від України є цей показник в Ісландії–15,7%, Ірландії– 17,0%, Канаді – 17,2%, і вищий –в Бельгії –29,2%, Австрії –28,0%, Данії–28,8% [10].

Вагомою часткою бюджетного фінансування галузі у 2016 році були видатки на соціальний захист сім'ї, дітей та молоді в цілому 36479,9 млн. грн., що склало 20,6 % загальних видатків на соціальний захист зі зведеного бюджету. З місцевих бюджетів у 2016 році на соціальний захист сім'ї, дітей та молоді було витрачено 36449, 43 млн. грн., що склало 13,16 % видатків місцевих бюджетів у цілому та 1,84 % ВВП. Децентралізоване бюджетне фінансування функцій соціального захисту населення в Україні у 2016 році також мали: допомога у вирішенні житлового питання (90,75%), соціальний захист на випадок непрацевдатності (85,62 %), соціальний захист ветеранів війни та праці (82,44%), обсяг яких з місцевих бюджетів відповідно складав 14081,07 млн. грн., 7448,44 млн. грн. та 4427,47 млн. грн. [11].

Але важливим є той факт, що з 2012 по 2016 рік кількість населення, яка охоплена соціальною допомогою, а саме виплати по субсидіям, зросла з 1845,3 тис. осіб до 7677,2 тис. осіб, тобто на 75,96%, а це є свідченням катастрофічного зростання кількості неплатоспроможного населення в країні [12, с. 62; 13, с. 215]. Але абсолютний показник видатків на соціальний захист та соціальне збезпечення та його частка у загальній сумі видатків зведеного бюджету та у ВВП самі по собі ще не відображають той факт, наскільки повно народ країни охоплений увагою і опікою з боку держави, чи вирішено питання упередження зростання рівня бідності та чи досягнуто належного рівня якості життя у суспільстві. По-перше, обсяги ВВП наведених країн в розрахунку на

душу населення неспівставні з обсягами цього показника в нашій країні. Тобто, якщо в Канаді частка у загальній сумі видатків зведеного бюджету на соціальний захист та соціальне забезпечення складала у 2015 р. 17,2% це не означає, що аналогічний показник який склав 25,93% в Україні, забезпечує рівень соціального захисту на рівні вище ніж у Канаді.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, у системі соціального захисту України присутня низка проблем, які потребують негайного вирішення: непрозора законодавча база, наявність великої кількості неефективних соціальних пільг, недосконала система фінансування та бюрократія в органах соціального захисту. Поліпшення фінансового забезпечення соціального захисту в процесі європейської інтеграції країни неможливе без зміцнення фінансової бази та підвищення фінансової незалежності місцевих бюджетів.

Державна система фінансування соціальних виплат, пільг і допомоги залишається одним з основних складників всезагальної та комплексної системи соціального захисту України та потребує реформування, зміни підходів до організаційних принципів надання та фінансування державної соціальної допомоги, впровадження нових шляхів та методів, які без додаткових затрат коштів, матеріальних засобів дадуть змогу працювати більш результативно на користь тих, хто потребує соціального захисту. Такими напрямками є: вдосконалення законодавства в соціальній сфері, перехід від надання пільг та дотацій до адресної допомоги, скорочення переліку неефективних соціальних виплат, зменшення монополії держави на ринку соціальних послуг.

Список використаних джерел:

1. Скуратівський В. А. Соціальна політика: навч. посібник / В. А. Скуратівський, О. М. Палій, Е. М. Лібанова. – 2-ге вид., доп. та перероб. – К. : УАДУ, 2003. – 364 с.

2. Конституція України: Закон України № 254 к / 96 – ВР: за станом на 28 червень 1996 р. / Законодавство України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

3. Кір'ян Т. М. Державне фінансове забезпечення соціальної сфери: монографія / За ред. доктора філософії, професора, академіка АЕНУ Т. М. Кір'ян, д.е.н., проф. Ю. В. Пасічника. – Черкаси, видавець Чабаненко Ю., 2012. – 398 с.

4. Рудик В. А. Соціальний захист громадян: про питання понятійно-термінологічного складу в теорії та практиці / В. А. Рудик // Підприємництво, господарство і право. – 2006. – № 3. – С.12–26.

5. Качула С. В. Податки як основа реалізації соціальної функції держави / С. В. Качула, Д. А. Бодня, А. А. Поривай // Економічний вісник університету: зб. наук. праць учених та аспірантів. – 2017. – Вип. 34 /1. – С. 251–259.

6. Щодо вдосконалення пенсійного законодавства в Україні. Аналітична записка. // Національний інститут стратегічних досліджень. – 2016. – №15.

7. Соціальний звіт за 2016 рік. Міністерство соціальної політики України [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <https://docs.google.com/viewer?embedded=true&url=http://www.msp.gov.ua/files/zvitu/sz2016.doc>

8. Звітність про виконання бюджетів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>

9. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>

10. Social Expenditure Database / OECD [Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://stats.oecd.org/Index.aspx?datasetcode=SOCX_AGG

11. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за січень-червень 2016 р.. // Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень. – 2016. – С. 48.

12. Україна у цифрах 2016. // Державна служба статистики України. – 2017. – С. 62.

13. Україна у цифрах 2012. // Державна служба статистики України. – 2013. – С. 215.